بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

މައްސަލާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- މައްސަލާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/160
- އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތް:
  * ނަން: ގްރީން ޖެނެރޭޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
  * ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0540/2011 * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ.ޖަނަވަރީގެ/ މާލެ

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:
  * ނަން: އަޙްމަދު ޖަނަވަރީގެ އަރީޝާ

- ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 03 ރަޖަބު 1437 / 10 އޭޕްރިލް 2016
- ނިމުނު ތާރީޚު: 11 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1439 / 29 ނޮވެމްބަރު 2017

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލާ ނަންބަރު: 943/Cv-C/2015
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- މައްސަލާގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމުގެދަށުން ލިބެންޖެހޭ ފައިސާ ހޯދައިދިނުން ދަޢުވާ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 21 ޖޫން 2015 • ނިމުނު ތާރީޚު: 01 ފެބްރުއަރީ 2016
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

އިސްފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲދީދީ ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު
(ރިޔާސަތު)

- **ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާއިން ނިކުމެފައިވާ ޙުކުމް ސާބިތުކުރި އަދި ޙުކުމަށް ހަމަޖެހިލައްވައިދޭތޯ ނަގާބަލަހައްޓަން އެޤަޟިއްޔާއާ އިސްތިއުނާފުވާ ކޯޓުތަކުން އަދި ގެނެސް ޤާނޫނީ ޝަރީޢަތުގެ ސިޓީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފާރަވައި އެޕީލު ދަޢުވާގެ ޢަމަލެވެ.

- **ޝަރީޢަތުން ނިންމުން:**

01- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގެ ސާބިތުވި ނިމުން ގޮތުގެ ދަޢުވާކުރި ބޭފުޅުން، އެޤަޟިއްޔާއަކީ، އަދިއްލު ފަރާތްތަކުން އިސްނަދުގެން 7 ފެބްރުއަރީގައި 7،000 ރުފިޔާގެ ޑިޕޮޒިޓް އަޙްމަދު ދަރުވާ ގުރިގެން އަހަރެ ބަލަހައްޓަން 100 ރުފިޔާގެ ޑިޕޮޒިޓް އަދަދު ދިނުމަށް އަދި ބަދަލުގައި 10 ދުވަހުގެ ތެރޭ ބަޔާން ކުރާ ހަމަ ކޯޓަށް އަދި ދަޢުވާކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ދިނުމަށް ސަރުކާރުން ބަދަލުގައި ކުއްލިޔާތުން ލިޔުންތަކުން ހުށަހަޅާ ކުލިއާ އަދަދު ބަދަލުގައި އަދި ދަފްތަރުން ސާބިތުކުރި ބައްސަރުކާރު ދަޢުވާ ލިބޭނެކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ. އެ ދަޢުވާއަށް ދަޢުވާކުރި ފަރާތުން ބަދަލުގައި ބަޔާންކުރި ބައްސަރުކާރު ޝަރުޠުތަކާއި ހުށަހަޅާފައިވާ ސަރުކާރުން ބަޔާންކުރި ބަދަލުގައި ސާބިތުކުރެވިފައިވާތީ، 100 ރުފިޔާގެ ބަދަލުގައި 10 ދުވަހުގެ ތެރޭ ހަމަ ކޯޓަށް ދެއްކުމަށް ދިނުމާ ގުޅޭ ދަފްތަރުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ދޮކޮވެރިން ކުރިއަށް ގެންދާނެ ނިންމުމުގެ ސާބިތުކުރުމަށް ބައްސަރުކާރުގެ ސާބިތުވާ އަދަބު ކުރިއަށް އެކުލާ ދިނުމާ ސަރުކާރުގެ މުއްދަތު އަދާކުރުމަށް ގެނެސް އަދި ޤާނޫނީ ޝަރީޢަތުގެ ސިޓީގެ ފަރާތުން، މިދިޔަބަރު ގޮތް ރުފިޔާގެ އަދަދު އިންޒާރުދީފައިވާ (ދިވެހި ދައުލަތުގެ) މުއްދަތު ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ބަލައިގަނެ ބަލަހައްޓާކަމަށް ނިންމިކަމެވެ،

އެޤަޟިއްޔާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ، "ދަޢުވާގެ، އިސްތިއުނާފުގެ ބަޔާނާއި، މިޙާލަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާންތަކާއި، ވީމާ ދަޢުވާ ސާބިތުވުން ރައްދުކޮށް ޙުކުމްކުރީމެވެ،

[illegible]
ފަރާތުން ކުރި [illegible]
[illegible]

މިދަޢުވާގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން [illegible]
7 [illegible] 700 ރުފިޔާގެ [illegible] 100
[illegible] 10 [illegible]
[illegible] 100 [illegible] 10
[illegible]

-02 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 [illegible]
އަދި ޤާނޫނީ [illegible]
[illegible] 02 (ދޭއް) [illegible]
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible]

(ށ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ހުކުމާ ވަކިވާ ދައުވާތައް ފައިސަލާ ކުރުމުގައި އަމަލު ކުރަމުންދާ ގޮތަކީ ހުކުމްކުރުމަށް ދައުވާގައި އެދިފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ކޯޓުން ސާބިތުވާ ކަންތައްތަކަށް ކުރުމުގައިވާނަމަ އެކަމުގެ ގޮތުން އެދިފައިވާ އެކަންތައް ކުރުމަށް ބުނެފަ ކުރުމުންނުކޮށް ނަމަވެސް މިމައްސަލާގައި ދައުވާ ސާބިތުވާ އެކަށީގެންވާ ހެކި ހުށަހަޅައިފައިނުވާތީ އަދި އެއާއި އިދިކޮޅު ކުރި މިސާލެއްނޫން ބަޔާންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ ބަލާއިރު ސާބިތުކުރެވޭ ކަމުގައި ބޭނުން ހުރިކަމުގެ ނިކުމެއެވެ.

(ނ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ގާނޫނުގެ ސަރުކާރުގެ ސިވިލްސަރވިސް ބަދަލުވާ 100 ރުފިޔާގެ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް ދައުވާގައި އެދިފައިވާ ގޮތުގެ ޤާނޫނީ ހަމައާ އެއްގޮތަށް ސާބިތުވާ އެކަށީގެން ނުވާތީ އަދި ވީމާ ކުރިން ބަޔާންކުރެވުނު ކަމަކަށް ބަލާއިރު ސިވިލްސަރވިސްގެ ޤާނޫނުގެ ގާނޫނު ސިވިލް ސަރވިސްގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުކުމާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބެލޭ ކަމަށް ނިކުމެއެވެ.

03. މިމައްސަލައިގައި ދުވެގެން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ފައިސަލާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނުވާގޮތަށްކަމުން އެފައިސަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވުން އަދި ބައިން ޤާނޫނުއަސާސީ ފުރުޞަތު ލިބިދޭގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ހުކުމްކުރުމަށް ނުކުތާތަކަށް، އެނުކުތާތަކަކީ ދުވެގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ފަރާތްތަކަށް، މިމައްސަލައިގައި ގުޅުންހުރި ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަކަމަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ފައިސަލާގައި ބަޔާން ޤަޟިއްޔާއަކުން ފުރުޞަތު ލިބިދޭގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި، ދަޢުވާ ފަރާތުން 7 ފަރާތްތަކަށް 7،000 ރުފިޔާގެ ރުފިޔާ އަދާކުރުން ދަޢުވާ ދުވެގެން އެއްގެ ބަޔާން 100 ރުފިޔާގެ ރުފިޔާ އަދާ ކުރުމުގައި އަދި ބައިގައި 10 ދުވަހުގެ ތެރޭ ޢަދަދު ކުރުން ނަގައި ހުކުމް އަދި ބައިން ޤަޟިއްޔާއަކުން ފުރުޞަތު

ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން ދިޔަ ސަބަބުތަކަށް ބަލައިލާއިރު އަސާސީގޮތެއްގައި ކޯޓަށް ބަލަންޖެހޭނީ ބައެއް ކަންކަމާއި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު ބޭނުންކުރާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރިއަށްދާ ފަރާތަށް ދަތިކަމެއް ނުވާނެ ގޮތަކަށް ބަލަން ޖެހޭނެ ކަމަށާއި ލިމިޓެޑް ފަރާތުން ގެއްލުން ބޭނުން އިސްތިސްނާ ކަމުގައިވާ ސަތޭކަ އެއްބަސްވުމުގައި ވަނީ ބަޔާންކޮށްފައެވެ، 100 ހުއްދަތުގެ ބަދަލުގައި 10 ދުވަހުގެ ތެރޭ ގުޅޭ ކަމަށް ފައިސާ ދެއްކުން ފިޔަވަޅު ލެވޭނެ ކަމަށް ވެއްޖެނަމަ ދިނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ދެ ރުކުންގެ ސިޔާސަތުތައް އެއްބަސްވުމުގައި ސިޔާސަތު ހަމަ ކަނޑައެޅި އަދާކުރުމަށް ދިފާޢީ ސަބަބެއް ގޮތުގައި ހުށަހެޅި އަދި އެއްބަސްވުމަށް ބަދަލު

އަދާކުރަން ޖެހިގެންވާ.

(ނ) ދާދިފަހުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/285 ޤަޟިއްޔާގައި ފުރަތަމަ ފަރާތާއި ދެބައިމީހުން ރިކުއެސްޓް ފޯ ޕްރޮޕޯސަލް (RFP) އަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަރުދަންވާ ލިޔުމެއް ކަމަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ކަމާއި، އަދި އެ ޤަރާރު ދެވަނަ ފަރާތުން ބައެއް ކަންކަން ކުރުމަށް ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމާއި، އެގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭ ކަންތައްތަކަށް ކުރިމަތިވާ މައްސަލަތައް އަންގައި ފައިސާ ދެއްކުމަށް 3 މަސް ފަހުން ފައިސާ ދޭން އަންގާފައިވާ ކަމާއި، ކަންތައްތަކުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފަރާތުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގައި އެއްބަސްވުމުގެ އެއްގޮތަށް މުއްދަތު ޢަމަލުކުރަމުންދާ ފަރާތުގެ ދަށުގައި ވަކިކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުތަކުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާތީ،

މިމައްސަލައިގައި ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޙުކުމަކީ ސަބަބުތަކާއި ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ އަސާސްތަކާ ބިނާކޮށް މިމައްސަލައިގެ ހަޤީޤަތްތައް ދެނެގަނެ ހުށަހެޅުނު ލިޔެކިޔުން ބަލައި ނިންމާފައިވާ ޙުކުމެއް ކަމަށް ފެންނާތީ، މިމައްސަލައިގައި ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޙުކުމަކީ ޤާނޫނީ ކުށެއް ނުވަތަ ގޯސް ބިނާތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ޙުކުމެއް ކަމަށް މި ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާތީ އަދި ފަރާތުގެ ދަޢުވާ އިންކާރުކުރުމަށް ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޝަރުޢީ ސަބަބުތަކާއި ޤާނޫނީ ސަބަބުތައް ގަބޫލުކުރަން ނުފެންނަނީ، މިގޮތުން އެއްބަސްވުމަކީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް ޙުކުމްގެ ނިޔަތް

އުންސުރުތަކުގެ ފުރިހަމަކަމުން ބީލަންވެރިކަމުގައި މުއައްސަސާތަކުގައި ސާބިތުކުރުން އަވަސްކުރުން ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް އަމާނާތްތެރިކަމާއެކު ނިންމުމަށް އެދިގެން ހުށަހަޅާފައެވެ.

(ހ) ބީލަންވެރިކަމަށް މިމައްސަލައިގައި ފަރާތުން ހުށަ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތް ބަލައިގެން، ބީލަންވެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ މަޢުލޫމާތުގައި ސަރުކާރުން ހިންގާ މަޝްރޫޢުގެ ތަފްޞީލު އިންވެސްޓް ބީލަންވެސް އިން "ރިކުއެސްޓް ފޮރ ޕްރޮޕޯސަލް" (RFP) 7 ޕޮއިންޓުގައި 7،000 ހެކްޓަރު ބިމާއި އަމިއްލަ ދަފުތަރުތައް ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމާއި، މިބިމުގައި ގެދޮރު އަދި ތަފްޞީލު 100 ހެކްޓަރު ބިމާއި އަދި ބިންތަކުގައި އަދި ބަނދަރުގައި 10 ރޫމްގެ ހޮޓަލެއް ހިމެނޭ ގޮތަށް ޕްރޮޕޯސަލް ހުށަހަޅަން ޖެހޭނެ ގޮތަށް ޖަހާފައިވާ ފޯރމު ގެދޮރު ހުޅުވާލުމުގެ ފުރުޞަތުގައި ގެދޮރު ދިނުމަށް ސަރުކާރުން ފުރުޞަތު ޖަހާފައިވާ ފުރުޞަތު ބިޑުކުރުމުގައި ދެމުން މަޝްރޫޢުތަކުގެ ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ކަންތައް، އަދި މިދަފުތަރުގެ ދަފުތަރުގައި ބިޑުތަކުގެ ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުދިނުމުގެ އެދުން ފޮނުވާފައިވާ، ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ މިދަފުތަރުގެ ދަފުތަރުގައި އެއްބަސްވުމަށް އަމަލުކުރާ ފުރުޞަތުގައި މަޝްރޫޢުގެ ކަންތައް، މިއެއްބަސްވުމުގެ ޖަވާބުދާރީވުމަށް ބޭނުންވާ ހިމެނޭ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މިދަފުތަރުގެ ދަފުތަރުގައި އެއްބަސްވުމަށް އަމަލުކުރާ ނުވާކަން އެދިގެން ޢަމަލެއް، މިއެ އެއްބަސްވުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތް ނިންމާފައި، އަދި އެއްބަސްވުމުގެ މުއާމަލާތް އިންސާފުވެރިކަމުގެ ދަރުމަތުގެ އެއްބަސްވުން، ހަމައެހެން އެއްބަސްވުމުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި އޮތް މިއެއްބަސްވުމުގެ ހުރިހާ އިޖުރާއަތު، މިއެއްބަސްވުމުގެ ބަލައިގަތުމާ، ޤާނޫނީ ގޮތުން ސާބިތުވަނީ އަދި ޤާނޫނު އިސްތިޢުނާފުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ވާތީ ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަން ނުވާ އިސްތިޢުނާފު ތަކުގެ މަސައްކަތް ބެލުމުން ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ދެއްކިފައިވާ ދިވެހި ސަރުކާރުގައި ގެދޮރު ގެދޮރު ބިޑުހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ދެމުން މަޝްރޫޢު ކުރިއަށްގެންދާ މަޢުލޫމާތު ކަނޑައެޅުން ގެންގުޅޭ ނިންމުމުގެ ގޮތުން ސާބިތުކުރަންޖެހޭ އެއްބަސްވުމުގެ ސާބިތުކުރުން އަވަސް ކުރުމުގެ ދިވެހި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް އަމާނާތްތެރި ނުކުރަންޖެހޭ ބޭނުން އެއްކަމުގައި ދެކޭތީއެވެ.

ވީމާ، އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތައް އަޑުއެހުމުން ހުށަހެޅުން މިމައްސަލައިގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ހުކުމަކީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭނެކަމަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ވިސްނުމުގެ ސަބަބެއް ފެނިފައިނުވާކަމަށް ދެކެމެވެ.

- **ހުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 943/Cv-C/2015 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލުގެންނާނެ ކަމެއް ނެތްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.